

Vychází 1., 10., 20. každého měsíce o 11. h. Expedice se nachází u města Pešti na masném trhu v 1. poschodí. Za inserty platí se mimo kolek 30 kr. za rádek 3 kr. poprvé, 2 kr. podruhé.

DALIBOR.

Předplácí se: půll. 1 zl. 50 kr., celor. 3 zl. r. č. S poštou: půll. 1 zl. 70 kr., celor. 3 zl. 40 kr., rak. čísla. Pro státy německé: půlletně 1 tol., 8 nov. gr. celoročně 2 tol. 16 nov. gr.

Časopis pro hudbu, divadlo a umění vůbec.

Odpovědný redaktor: Emanuel Meřiš.

Stav hudby v Čechách v XVII. století.

(Z Naučného slovníka.)

Sepsal Josef L. Zvonař.

V XVII. století spatřujeme rovněž čilý život hudební v Čechách. Domácí i cizí umělci a učenci přispívají, každý podle svých schopností k rozkvětu hudebního umění. Bohužel že snažení tomu učinily přítrž zkázonosné události, v tomto století se zběhlé. Bělohorskou bitvou a třicetiletou válkou byla přefata hudebnímu životu hlavní žíla. Proslulí mužové tohoto věku jsou: Lukáš *Cibulovský*, hudební učitel mládeže, skladatel a ředitel církevní hudby; Ondřej *Hammerschmidt* (nar. v Mostu 1611), varhaník, skladatel množství vícehlasých vokálních skladeb; proslul zvláště co kontrapunktista; — Ondřej *Fromm* (Němec, * 1620, † 1683), učitel theoretické i praktické hudby; přijav katolictví stal se kanovníkem v Litoměřicích a děkanem v Kamenici, posléze prae-monstrákem v Strahovském klášteře. — Jirí *Melzel*, Čech (* v Týně 1624, † 1693), strahovák; složil tak zvané *Vesperas cancrinas* a *Sacrum canonicum*, kteréž povedené skladby musil rozličným dvorům panovnickým v opisech poslati. R. 1663 převzal ředitelství církevní hudby v kostele sv. Benedikta v Starém městě Pražském, kdež s jeho spolupůsobením varhany postaveny a musikálie a hudební nástroje pořizeny byly. — Nemalou zásluhu o hudební umění v Čechách dobyl si Václav Karel *Holan Rovenský* (rod. z Rovna), varhaník a později kapelník u sv. Petra a Pavla na Vyšehradě, vydáním velikého slovníku pod názvem *Kapla Královská vokální a instrumentální* (1693). Rozsáhlá tato zpěvní kniha jest pro hudební dějepis předležitá, jelikož nás obeznamuje se zpěvy rozličnými, z nichž lze na stav umění a vkus tehdejších panujících uzavírat. Jak z kancionálu toho vysvítá, zpívaly se ještě za těchto časů staré klasické po předcích zděděné melodie ducha světského, z nichž snadno lze poznati úpadek vkusu duchovní písně. Zmábající-se v Itálii divadelní zpěv nezůstal bez vlivu na českou píseň, a přivedl ji v úplný úpad, z kterého se nikdy nevybavila. Velikým neštěstím pro českou hudbu bylo, že se vystěhovalo po bitvě Bělohorské mnoho hudebně vzdělaných mužů, jakož i že se chopily pořádání zpěvníků a skládání písní na mnoze osoby nedostatečné, aneb předsudky naplněné, kteréž dobré písně z předešlých časů změnily, vyměsovaly i zničovaly, nesrovnávaly-li se přísně s jejich náhledy. Při tom všem se

však zachovalo přece mnoho dobrého, co nyní slouží za základ bádání a jest vzorem, dle kterého lze v oboru české hudby dále pracovati. — V tomto století užívalo se již k průvodu písně duchovní houslí, polnic čili klarinů a pozaunů. Průvod ten však jest velmi skromný; housle jsou vedeny nejskromnějším způsobem; jdou nejvíce jen se zpěvem a nikde nemají figuraci, jakáž se v pozdějších časech tomuto nástroji přidělovala. Polnice jsou mnohem lépe obmyšleny; mají figuraci, v níž se pohybují nezřídka až k třikrátčárkovanému *c*; mají skoro úlohu jako housle v snadných skladbách z minulého století. Z povahy zpěvů z týchž časů lze jistoty nabýti, že umělost znohší se na dechových nástrojích hudebních nezůstala bez vlivu na člověčí hrdlo, kteréž se pokoušelo o podobnou hbitost a na vynalézání melodií. Harmonie z toho času jest odvážlivá, výrazná, bohatší nežli v pozdějších časech, kde se skoro všechny nápěvy jen tónickým a dominantním akordem provázely. Akordy, jichž se nejvíce užívalo, jsou: velký a malý trojzvuk v původní způsobě i v první přeloze co sextakord; septakord II. stupně v první přeloze co kvint-sextakord, a kvartový průtah k tercii při dominantním trojzvuku. Mnohý trojzvuk nechán byl bez tercie. Veliké septimy užívalo se co průchodního tónu po trojzvuku na IV. stupni. Dominantní septimy a kvartsextakordu na dominantě neuzívalo se ještě. Druhý stupeň melodické stupnice provázel se velmi často velikým trojzvukem na VII. sníženém stupni, což se zvláště charakteristicky vyjímalo. *G* na př. v dur *F* neprovázelo se trojzvukem *C* aneb sextakordem *e*, nýbrž velikým trojzvukem *Es*. — Pro dějepis hudby české toho stol. jest důležité svědectví biskupa Dlouhoveského svrchu citovaného; svědčí totiž o účinku, jehož docílila česká hudba r. 1764 v Římě při příležitosti slavného průvodu, z Čech do Říma konaného, doslovně takto: „V pobožnosti a vroucnosti v službách božích, v tom Čechové žádnému předek nedali. Nejvíce však předčí zpěvem a písněmi, kdež jiní od nás noty, melodie a textů sobě vypůjčili a nejvíce Němci na svůj jazyk je obrátili. Divil se sám Řím v čas obecního jubileum 1674, když jsem já nehodný, jsa tam s mnohými vzácnými našimi vlastenci přítomný, z nejhlavnějšího kostela sv. Petra hned za svítání na den mladátek s přes dvě stě Čechy a ještě jinými připojenými Němci a Poláky s pěkným pořádkem a procesím veřejně do jiných třech předních chrámů páně římských putoval. Tu jsme celý den, jako u nás po cestě vždycky, písně zpívali hned od oltáře sv. Václava, krále a knížete svého, ač jiní cizokrajané nám nerozuměli,

však příjemnost a líbeznot zpěvu, melodií a tu naši sprostou, staročeskou harmonii, hloupou (sic) domácí Bohu milou hudbu a pobožnost nad míru vychvalovali, knížata, kardinálové, biskupi a jinší vzácní na cestě se zastavovali a sobě zalibovali.“

Z tohoto dějepisného přehledu se viděl až posud pouze zrůst a zdar církevní hudby; jak se při ní světské hudbě vedlo, neleží před námi tak jasně. Nelze ale pochybovat, že i ta alespoň v XV. a v následujících stoletích dobře se měla; což z toho souditi možná, že se dbalo u dvora panovníků českých na dobrou hudební kapelu, kteréž dávala hudební brance sama vlast, v jich čele stával často cizinec, obyčejně Vlach neb povlaštilce, jak to zvyk a mrav téhož času s sebou přinášel. Poněvadž ale byly kapele tyto pro zábavu dvora aneb šlechty, nedostávalo se lidu mnoho podílu z tohoto drahocenného statku. Lid byl odkázán jen na zpěv aneb na některý všední hudební nástroj. Že lid český od jakživa i mimo kostel zpěvem pilně se zabýval, toho jest důkazem množství písní druhu všelikého a ceny rozdílné. Bylo by ale chybou, kdybychom přijali všecky nápěvy po Čechách roztroušené za pravé české. Leckterý z nich se sem vloudil odjinud, mnohé přineslo cizí vojsko, které v rozličných dobách zem naši navštívilo. Máme zde zpěvní památky po Polácích, Rusích, Prusích i Švédech. Na štěstí možno je snadno rozeznati, od pravých českých, vynikajících milou prostotou a vábnou líbeznotí.

Beethovenovy sonaty.

S krasovědeckého stanoviska posuzuje A. z E.

(Pokračování.)

Sonata Es-dur. Les adieux, l'absence, le retour (op. 81.)

Jedna z nejcharakterističtějších, nejpopulárnějších z výtvorů Beethovenových pro piano, je tato sonata. Již umístění pojmenování naznačuje obsah její. První sadu otvírá pozvolný úvod, v němžto Marx dí, že je tiše bolný a že značí úzkostlivou předtuchu loučení. Bol nastávajícího loučení hlučně vypukne u vstoupení Allegra. Zdá se mi, že v tomto Allegru takřka tré rozpložení podivuhodně sloučeno jest: bolestný cit, že se musí skladatel vůbec rozloučiti; povznášející vroucí cit loučení s předmětem, jenž jest bolu tohoto hoden a útěchy plný cit, že odloučení věčné není. Motiv (takt 1 Allegra), který již v úvodu vystoupí, charakterisuje první rozpložení; oktávový motiv (soustava 5, str. 3) druhé; motiv (str. 4, soustava 3 *expressivo*) třetí rozpložení. Vedle toho zdá se mi, že dolů jdoucí motiv, jenž nejprv (soustava 5, str. 4) vystupuje, tiché se odevzdání do nevyhnutelného se odloučení trefně značí. Od strany 7 (soustava 2 předposlední takt) převládá třetí moment. Zdá se, že se tu (str. 8 na začátku) slučují co nejvřeleji obě duše. Toto spojení zrušeno jest nastupujícím osmíčkovým pohybem a — tu zmizí zamilovaný předmět. Jak již praveno, velkého podivení vymáhá mistrovský způsob, jak Beethoven rozličná rozpložení k jedné vyšší jednotě spojil, jak se jedno z druhého s nutností citu vyvíjí a jak přec každé jednotlivé jen k tomu utvořeno jest, aby základní cit, cit bolestného „S Bohem“ v plné své vnitřní

bohatosti vyjádřil. Zdá se mi býti zbytečné, poukázati na zvláštní barvitost tónů, kteráž celku dodána jest. Nepřichází-li pak to, jako kdybychom v prvních akordech a ku konci bolnotichý zvuk lesnic slyšeli? — O nyní následujícím Andante platí totéž, jako u op. 53 a 57; není to formálně samostatná, nýbrž zprostředkující sada, ačkoliv podmíněna naznačeným rozpložení „Nepřítomnost“ (l'absence). Beethoven nepodal v této periodě žádného samostatného, ukončeného Allegra neb Andante; všude slouží za přechodní neb kontrastující obraz. Dva city zmocňují se v tomto Andante hudebního básníka, cit bolesti za odloučenou a touha po jejím návratu; to nám praví patrně první thema; na to však uchvacuje duši ukonejšující cit důvěryplné naděje na blízké se shledání v druhém hlavním motivu vždy víc a více, až při vstoupení Vivacissima (Es-dur, $\frac{6}{8}$ takt) milený předmět se blíží! Nyní přichází mu vstříc! To nám praví bouřící pohyb v šestnáctkách. Brzy se tu objeví! Při vstoupení hlavního motivu (str. 10, předposlední takt) bijí čileji všechny tepny života a s jásotem slavi se blahé shledání.

(Pokračování.)

Vatroslav Lisinski.

Nástin životopisní. Sepsal Josip Vranyczany Dobrinović.

(Pokračování.)

Zatím náš Lisinski, oduž již vždy národním skladatelem nazýván, neustále národní písně tvořil, a při tom počal i znenáhla sám pro sebe o theorii hudby přemýšleti, i ostatních hudebních vědomostí sobě zjednávat. Čím více písní Lisinski skládal, tím více se zpívalo, až pak ti naši zpěváci nepřestali již na pouhých písních, ale všickni jedné myslí, jednoho srdce, vroucí vyslovili přání: *E, da nam je hrvatska opera, kamo sreće!* „E, kdybychom měli chorvatskou operu, jakéby to štěstí bylo!“

Co si smyslili, to i provedli. „Lisinski by nám přece mohl nějakou malou operu sestaviti,“ pravil Striga jednoho dne; „ať dá jen několik melodií dohromady — jedna donna jeden tenor, jeden baryton, jeden bass, pak sbor — jen bychom ji mohli pro zábavu v některém privátním domě při klavíru odzpívati.“ To byl rozvrh k operettě, to Lisinského prozatímná úloha. Lisinski v ostatních větvích musikálního umění se tenkrát málo znal, a o instrumentaci snad zhola ničeho ještě nevěděl. Neminulo mnoho dní, zjednal si Striga od jistého začátečníka, jak mu byl na ruku dal, nakvap složený — a to dosti chatrný — text operní, a ten byl Lisinskému odevzdán, aby jej v hudbu uvedl.

Tak vidíme najednou Lisinského co skladatele národní opery pod názvem „Ljubav i zloba.“ Sebrav umělec náš veškeré své síly počal jako umělec samouk pracovati, což se mu i v té míře podařilo, že když se Striga byl odvážil, jednu arii z nové té opery, kterou nějaký Záhřebský kapelní mistr instrumentoval, u veřejném divadle zazpívati, píseň takové pochvaly došla, že zpěvak *sedmnáctkrát* po sobě byl vyvolán, aby ji opakoval. Veřejný tento hlas rozhodl, žeby škoda bylo, aby se operetta v soukromém domě zpívala, ný-

brž ochotníci, kteří ji chtějí privátně zpívat, aby veřejně ji zpívali. Že ale text zcela byl nepříhodný, poprosen domácí dramaturg, dr. Dimitrij Demetr, aby ho opravil, přejínačil a pro jeviště uspořádal, načež Lisinski rovněž celé dílo znova přepracovati musel. Tak povstala z operetty celá opera.

To byl původ první zpěvohry národní, a v Lisinském vidíme jejího otce.

Avšak nešlo to tak snadně a rychle, jak by bylo jíti mělo. Umělec náš pocítil kromě lásky své k hudbě ještě jiné lásky k jisté dívce Záhřebské. Zamiloval se tak horoucně, jak jen umělec plný ducha zamilovati se může. Jeho zpěváci a jejich zpívání se mu znechutilo, a na opeře jen někdy pracoval. Pověst o této opeře roznesla se po celé vlasti, tak že jednoho dne přišel do Záhřeba jistý Mesarić se Stazićem (bývalým znamenitým tenorem u německé opery ve Vídni, pod jmenem Stéger) přímo k Strigovi, domnívaje se, že má tento úplné družstvo operní, a že snad i Staziće přijme.

Striga nežil tenkrát nikoliv v přepychu, ba měl sotva, čeho sám nevyhnutelně potřeboval: jednu postel, jednu almaru, jeden stůl a jednu stolicí v pokoji; ale rád by byl získal tenora, který by v té nové opeře byl zpíval. Odvedl tedy Staziće k Lisinskému, kde jim Stazić něco z Lindy a Don Pasquala zazpíval, a ihned se poznalo, že má výborný hlas, jen že ho buďto ode dávna — aneb snad ještě nikdy necvičil. Nato pravil Striga Lisinskému: „Jestli za tři měsíce operu dohotovíš, vezmu na ten čas Staziće k sobě a vydržím ho.“

Lisinski slíbil, že ano. Ale tu nastala nová nehoda. Té zimy přišlo do Záhřebu více studentův, jeden pískal na fletnu, druhý i třetí hrál na housle, ten na violu, onen na čello — a tak se zapomenulo na operu, i skládaly se valčíky, polky, mazury, a dělaly se zastavenička.

Valčíky Lisinského jsou velmi pěkné i milé. Jednou jsme viděli na slavném skvostném bálu ve střelnici našeho malého Lisinského nad hlavami všech lidí v povětří se vznášeti při hlasitém pokřiku „živio!“ Byly totiž zahrány valčíky, které on pro střelecký bál složil, a tu nadšené obecenstvo obklopilo milého Lisinského, a několik bujných mladíků pozdvihše ho nad hlavy, unášeli ho po celém sále mezi nejelegantnějšími dámami,

Ještě je mnoho valčíkův po Lisinském, které posud nejsou známé a ještě mnohem výtečnější. Vůbec veškeré práce Lisinského, celá jeho pozůstalost nachází se nyní u práva. — Jeden valčík štyrský z těchto výtvorův, kdykoliv ho na klavír zahrál, představil oku živé Štyráky, kterak se prohýbají, kterak nohama šoupají i rukama tleskají, v neuvěřitelném kolibání-se rejdice. Stanko Vraz, horlivý náš básník, rozený Štyrák, býval celý blažený, kdykoliv tento kus hrál slyšel. — K národnímu tanci „kolo“ Lisinski dvojí hudbu složil, vážné kolo chorvátské a druhé veselé slavonské.

Masopůst byl ukončen, i počaly koncerty, které se dávaly ku prospěchu Staziće v Záhřebě; v těchto byly provozovány rozličné kusy našeho přítele. Zvláštní slavnou epochu dělaly jeho kvartetty, do kterých Russanovy písně uvedl s velmi umělým ba mistrovským průvodem na piano.

Zatím opera znenáhla šla ku předu. K ulehčení ne-

snází, kterých tak veliké dílo pro začátečníka — jako byl Lisinski — mělo, odhodlal se mu pomáhati Vízner, výtečný hudebník, zvláště kontrapunktista, dávající mu náležitého poučení v nejhlavnějších věcech, což Lisinski ovšem rychle a důkladně pochopoval.

Jakmile první jednání bylo hotovo, mělo se instrumentovati, čehož Lisinski posud sám nedovedl; než přece celou instrumentaci sám rozvrhl a do podrobnosti udal, co který nástroj má míti za úkol, podle kteréhož udání tenkrát jmenovaný Vízner operu instrumentoval. Při této práci povstaly zajímavé rozepře a rozepře mezi těmito dvěma hudebníky; jeden chtěl tak, druhý jinak, ten se držel přísně pravidel a požadavků kontrapunktu, onen hájil svobodu myšlenky. Tu Lisinski nemoha si jinak pomoci, tázal se toliko vždy Víznera: „Je tohle a takhle chyba?“ — „Není, ale lépe zní takhle.“ — „Mně ale lépe takto zní,“ odpověděl Lisinski. — „E, když chceš tak, synku, buďsi, chyba to není,“ připustil stařec, a učinil mladému Lisinskému po vůli.

Jak první jednání bylo dobotoveno, určily se zkoušky, jistá deputace se odebrala k paní *Rubidové*, rozené hraběnce *Erdödy*, s prosbou, aby převzala partii Ljubice, což ochotně učinila; zatím pak se dokončilo druhé i poslední jednání.

V ten čas se přihodilo, že náš tehdejší spoludruh a zpěvák vlastenecký Stazić střelnou ranou byl raněn. Musel ulehnouti a proto se představení opery na nějaký čas odložilo. Stazić byl odněšen k Lisinského matce, aby mu lépe bylo poslouženo. Brzy se opět pozdravil; jeho hlas byl vždy lepší a silnější; i počalo se znenáhla opět zpívat, až pak v zimě bohudíky došlo i na operu. Sedmkrát po sobě byla v zimě r. 1846 od samých ochotníkův veřejně představována, při čemž nejznamenitější zásluhu měli: hraběnka Erdödy, pánové Stazić, Striga, Livadić, Pichler a několik jiných; ve sboru pak nalézal se květ paniček a slečen Záhřebských. Dojem opery té na veškeré obecenstvo byl kouzelný; všechno bylo jako bez sebe radostí, slovem, učinila epochu a i všem cizincům nad míru se líbila. Každý si ji chtěl přiosobiti; Němec pravil: „*ganz deutscher Styl*,“ Italian: „*musica italiana, poca differenza*,“ až jim Lisinski smíchem odpověděl, že není ani jednoho ani druhého, nýbrž jedině jeho vlastní hudba.

Posud šlo všechno k dobrému, a každý by byl řekl v prvním okamžení, že náš umělec může pokojně spočívat na vavřínu, kterého dosáhnul; ba že si ani více přáti nemůže. Avšak nepostihlé jsou tužby a přání člověka. Ty časy vidíme Lisinského vzdáleného v Bystřici, v nad míru romantické krajině Chorvátska; tu dlí samotný, zamýšlen, bez klidu a pokoje. Slabého těla, jak jsme ho poznali, byl nesmírně citliv. Ačkoliv každému žertu porozuměl, přece časem postáčoval jediný křivý pohled, že byl bolně uražen. A tak buďto že jaká urážka anebo zápas s materiálními potřebami a starost o budoucí živobytí, anebo snad nešťastná láska, slovem všechno to anebo jedno nebo druhé uvrhlo ho v neklid a nespokojenost. Jsa slabý na těle, volil bédovati nežli zápasiti, ačkoliv se mu nemůže vyčítati, že by nebyl zápasil, pokud síly stačily.

Do Bystrice odebral se ze Záhřebu s pevným úmyslem, že jen hudbě docela a navždy žíti bude. U tamnějšího fa-

ráře, ctihodného starce, strávil mnoho krásných dní v tiché samotě, v milé přírodě.

Zatím přemýšlel neunavný Striga dnem i nocí, jak by milému Lisinskému pomohl, jak by k jeho pokroku přispěl, a jemu zaměstnání zjednal, aby ducha jeho ukonejšil. Vyjednal u dra. Demetra, že mu text k nové historické opeře napíše pod jménem „*Porin*.“

Náš Lisinski se v Bystrici v skutku také poněkud utišil, vnitřní rány se zahojily, zapomenul na nehody své, i byl zase, jímž prvé býval. Navrátiv se do Záhřebu, jakmile se Strigou se sešel a obapolnou stížnost s nim vyměnil, pravil k němu takto: „*E brate, to ti je badava, koj jedanput za muziku počme živjeti, on nemože na ino već kod muzike da ostane.* (E bratře, to ti je nadarmo, kdo jedenkrát pro hudbu počne živ býti, ten nemůže jinak než u hudby ostati.)

Ta slova byla ovšem voda na mlýn pro Strigovy plány, který upokojen proměnou, jižto při Lisinském shledal, pravil: „Zdali bys chtěl jíti do Prahy?“ — „Šel bych, bratře, ale bez čtyř set zlatých na rok ne!“ — „Nu dobře, já ti je zaopatřím,“ odvece Striga.

Ustanovenof, že Lisinski půjde do Zlaté Prahy, by tam hudbu systematicky studoval; ale skutek nešel úmyslu tak rychle v zápětí. Stazić, přebýváje zatím ve Vídni, roznemohl se tam a oznámil Strigovi, že se za krátký čas do Záhřebu navrátí. Na to Striga nový plán vymyslel, a ten nebylo možná bez Lisinského vyvésti: umínil sobě, ve spolku s Lisinskim, Stazićem a ještě některými zpěváky Chorvatsko i Slavonii až do Belehradu proputovati, koncerty dávat i zjednat si veselý život. To se také podařilo. Stazić se vrátil z Vídne a spolek staro-nový proputoval v létě r. 1847 celý pruh jihoslovanských vlastí, zpívaje národní písně, kvartetty a jiné zpěvy, při čemž zpomenuté čtvero zpěvy z Russanových písní nejvíce vynikaly a slavné obluby došly. Tato pouť nebyla pouze epochou pro mladistvé družstvo, nýbrž poněkud i znamenitý děj pro tehdejší dobu národního pokroku. Nelze ani vypověděti, kterak tento neobyčejný zjev — spolek slovanských troubadourův — veškerým obyvatelstvem Slavonie, všemi městy a většími obcemi, kde se zpěváci ozvali, jako elektrická jiskra zableskl a je rozehřál. — Po návratu svém do Záhřebu dávali zpěváci ještě jednou operu „*Ljubav i zloba*.“

Ještě téhož roku 1847 na podzim odebral se Lisinski do Prahy. Při rozchodu pravil k němu Striga: „Já ti z dobrovolných příspěvků od našich vlastencův zaopatřím šest set zlatých stříbra na rok, ale musíš v Praze vydržeti tři úplná léta, musíš od tamnějšího konservatoria vysvědčení o nabytých vědomostech přinést, musíš operu „*Porin*“ sestavit i sám instrumentovati.“ Na to Lisinski: „*Hoću!*“ (učiním).

Přirozené vlohy, bystrý um, touha po náuce a novota v krásném hudebním městě pomohly Lisinskému k nesmírným pokrokům. Učitelé jeho byli: direktor konservatoria Kittl, a ředitel varhanické školy Pić. — Jeho skladby byly nejen často v privátních a veřejných koncertech a při podobných slavnostech přednášeny, nýbrž mezi jinými byla i jedna z jeho ouvertur v konservatorium veřejně provozována. — Proměna klimatická, kterou těžce nesl, způsobila mu mnoho tělesných nesnází, i musel se proto několikrátě během sludií do vlasti

navrátiti, až pak začátkem r. 1850 běh ukončiv s pěkným vysvědčením na vždy domů se vrátil, ptn naděje, že si k slavné budoucnosti základ položil nabytými vědomostmi, které v prospěch národu svého obrátí.

Mezi jinými znamenitými skladbami, které v Praze původ vzaly, dokončil také podle daného slibu operu „*Porin*“ a celou ji instrumentoval; v té jest mnoho poznámek od dir. Kittla vlastnoručně na památku vepsaných. To tedy byla druhá jeho opera, a tu po svém návratu nejupřímnějším příteli svému Strigovi vděčně věnoval. Striga zatím celé vojenské tažení pod vůdcem Jelačićem-bánem co dobrovolník vykonal a z pole válečného v domácí mír se navrátí; Stazić pak se dostal za prvního tenora do Pešti.

(Dokončení.)

Z cestopisu kapelníka Václ. Zavrtala.

(Pokračování.)

Po obtížné cestě přišli jsme dne 15. září 1860 naproti rodinnému městu sv. Františka *d'Assisi*. Toto město jest v překrásném položení a poskytlo nám vznešeného pohledu, kdežto večer všechny domy osvětleny byly. Dne 16. přešli jsme prastaré *Spello*, jedinou osadu římskou a přišli jsme až do *Foligna*, krásnému městečku v úrodném údolí, středu mezi *Anconou* a *Římem*, neboť odtud počítá se 100 migli jak do jednoho tak do druhého města. K mému politování nastoupili jsme cestu k Anconě, neboť kdo by nerad spatřil Řím? Dne 17. dostoupli jsme k smrti unavujícím, příkrým Apenninám; dne 18. podél pat horních do Chiendy skrze holé skalnaté hory s kopce do *Mucie*; dne 19. do *Tolentina*, kde bujné rostlinstvo naše oko občerstvilo. Zde v Tolentinu byla uzavřena smlouva mezi Napoleonem I. a tehdejším papežem. Dne 21. šli jsme přes *Civitu nuovu* při jaderském moři, do *Loretty*, která jest pro každého křesťana znamenitou. Malou hodinu od města měli jsme náš tábor. I navrátil jsem se ještě s několika svými hudebníky do města zpátky, abysme znovu požívali rozkošné vyhlídky. Chrám, kde se tak zvaný domek Mariin nachází, jest velkolepý, má umělecká díla klassických mistrů jak malířství tak sochařství, a jest nejhlavnější poutnické místo po Jerusalemě.

Dne 22. kráčeli jsme dále přes *Osimo* do *Camorana*, dne 23. nedaleko *Ancony*; dne 24. před zdě této námorní a zemské pevnosti, kteráž *Lamorcièrem* udatně bráněna byla, až konečně dne 29. náš pluk bránu *Fariniho* ztekl a vzdání se umluveno bylo. Byl jsem tak šťasten, mnohému krajanu pomoci a jej potěšiti, který raněn zde ležel. Několikadenním bombardováním pozbyl jsem skoro sluchu, a zočil jsem tak mnoho hrozných poranění a bídy, že pouhá zpomínka na to mne děsí. Dne 8. října odpluli jsme na fregatě *Maria Adelaide* do *Manfredonie*, kdež jsme dne 9. na zem vstoupili a až do 13. pobýli. *Manfredonia* jest od *Manfrediusa* založená kolonie a město na stejnojmenném přístavu, který ale mělký jest, než aby mohl být znamenitým přístavem. To bylo první neapolské město, které jsem spatřil, a bohužel ne to poslední, které mne oškřivostí naplnilo. Podobnou chu-

dobu spolu s nestydatostí nespáčil jsem ještě nikde, neboť Valaši v Sedmíhradsku a podunajských knížetstvích jsou praví břídilové proti těmto Lazzaronům. Město na polo zbořené, ulice plné nečistoty, v kterých se potloukají děti nahé, nejen v roztrhaných košilích a na pocestné s takou nestydatostí naléhají a velmi hrubým způsobem o almužnu žádají, která mne velkou nevolí naplnila, a tomuto lidu jest žebráctví živou. O škole neb vychování není ani řeči a místo těchto panuje modlářství a pověra. Dne 13. října opustili jsme k mé a mnohého nemalé radosti bídnou Manfredonii, pravý

to obraz trestnické osady, a šli jsme pustou krajinou do města Foggie. Slunce mořilo nás velmi navzdor tomu, že po dva dni hezky přšelo, neboť mezi oběma městy 20 miglií od sebe vzdálených nenalézá se ani vesnice ani stromů, kde by člověk mohl odpočinouti neb přenocovati, a jen jediný dvorec, kde se poštovní koně střídají, upomínají, že tato pustina časem práskáním neb čilým troubením poštovníka jest poněkud oživena.

(Pokračování.)

Feuilleton.

Dopisy z Čech a Moravy.

Z Mladé Boleslavi. (Ochotnické divadlo.) V neděli dne 28. září dávali naši ochotníci ve prospěch Lomnických pohořelých „Epigramm“ aneb: „Co žsi mne žádná nevezme?“ veselohru ve 4 jednáních dle Kotzebue od Jana Nep. Vávry. Souhra byla, v porovnání k některým z předešlých představení tenkrát dobrá a zcele uspokojující; vyjímaje však úlohy komorního rady „Skočnožky“ nevynikl tenkrát nikdo. „Pan Chládek“ i paní „Chládková“, pak „Blaženka“ i „Karolinka“ drželi se dost dobře, však u prvnějších jsme tenkrát dobrý rozmar jejich pohřešovali. „Karolinka“ byla s počátku chladná, kteroužto vadu však později svou obyčejnou nevinností a uhlazenou hrou napravila. „Doktor Hájek“, (p. V. . . k) vystoupil ponejprv a držel se statečně. Lépe by mu ale prospěla uhlazenější, okrouhlejší deklamace. Pohyby v jednotlivých výstupech byly nemilostné, jakož tisknutí pěsti k prsoum, docela zbytečné. „Setník Dobroslav“ byl tenkrát, jak pozorovati bylo, jaksi mrzutý. Příčinou toho byla bezpochyby jeho uniforma, která ovšem neměla takových vlastností, aby v ní byl mohl s patřičným dobrým rozmarem hrát. Nedáť se zajisté upříti, že u ochotníka často nepřiměřený oděv jedinou jest příčinou, když úlohu svou neprovede. Tato okolnost měla by se vždy lépe uvážit. Mnohý p. recensent ale nebere docela žádný ohled ni na poměry a povahu herce, ani na poměry divadla a nuzně seřazený oděv, v jakém často vystoupiti musí. Ba kolikráte ani herce, ani poměry divadla nezná. Náš „Dobroslav“ u příkladu podobal se ve své chatrné, všech důstojnických odznaků prosté uniformě více francouzskému policajtu než k setníkovi — jaký tedy div, že mu živost a dobrý rozmar chyběly? — Divadlo naše je velmi nuzné, co se garderoby jeho dotýče, a bylo by věru na čase, aby se nějaké oděvy zakoupily, aby herci nuceni nebyli, v ledajakém mizerném, úloze jeho nepřiměřeném oděvu vystupovati, který si kolikráte na své útraty vypůjčiti musí. — Místnost

byla přeplněna. Čistý výnos obnášel 52 zl. 50 kr., který již na komité pro pohořelé v Lomnici zaslán byl.

Straka.

(Dop. pův.) **Z Brna, 30. září.** (Rodina Nerudova.) Včera dostalo se nám v divadle vzácné duševní zábavy, nikoliv snad proto, že jsme slyšeli operu „Penězokazi“ od Auberu, nýbrž že se na konci proslavená umělecká rodina p. Nerudova slyšeti dala. Co provedení opery zkazilo, anto s nynějšími silami se opera jen k malé platnosti přivede, to nám dostatečně nahradil krásný duševní požitek, jež nám naše rodačky sestry Nerudovy uměleckou hrou svou připravili. P. Frant. Neruda, mladý to umělec v plném, snažném vývinu přednesl pieču „Concert militaire“ pro cello od Servaise s průvodem orchestru s velkou bravourou, jasností a mistrností. Na to následoval fantasijní kus od Schumanna pro dvoje housle a cello od Fr. Nerudy nspřádáné, kterýž slečny Vilémína a Marie Nerudovy a p. Fr. Neruda provedli. Co se správnosti, dokonalosti, citu a zvláště něžnosti dotýče, sotva možná as něco podobného slyšeti. Všechno naslouchalo s velkou napnutostí cituplné, umělecké a hluboce promyšlené hře nad míru jemným a křišťálovým tónům, a když byly tyto harmonicky dozněly, povstal nejživější ohlas spravedlivého jasotu obecenstva a potlesk nechtěl žádného konce vzíti. K závěrečné přednesla sl. Vilémína Nerudova koncertní kus „Variations brillantes“ pro housle. Hlučná pochvala přerušila častěji její hru a když poslední její zvuky dozněly, strhla se nekonečná bouře pochvaly. Divadlo bylo přeplněno a obecenstvo navrátilo se nanejvýš uspokojeno domů. B.

Z Hranice na Moravě. (Slavnost svěcení práporu.) Dna 20. října t. r. odbývati se bude zde slavnost svěcení práporu zpěvácko-čtenářského spolku. Slavnostní program je následující: O 10 hodinách ráno slavná mše svatá. Na to před chrámem na náměstí slavné přibíjení práporu na týč. O 2. hodině od-

poledne smuteční průvod na místní hřbitov, kde se pomník obnovený Heřmana A. Galasa o město Hranice nanejvýš zasloužilého muže a pěvce „Musy Moravské“ odhalí. — O 5. hod. národní beseda v místnostech střelnice. Program deklamatorní a hudební části jest: 1. Proslov, přednese starosta Besedy Hranické. 2. Píseň cestujících po vlasti, sbor od Abta. 3. Gdě je slavská domovina, sbor od Winttra, přednese zpěv. spolek Přerovský. 4. Deklamovánka. 5. Duetto „Rozvij se kvítku milostný“ od Ed. Nápravníka. (Lze je dostat u Šálka v Praze.) 6. „Svítání“ od Veita, sbor, přednese více zpěv. spolků). 7. Deklamovánka. 8. Kadryla z moravských písní, sbor od Hellera. 10. „Naprej“, sbor od Jenka. 11. „Kde domov můj?“ od Fr. Škroupa. Konečně taneční ples.

Z Moravských Kamenic. (Beseda.) Také u nás odbývala se dne 21. září beseda, která se s velmi příznivým výsledkem potkala. Zřízenať byla snažným usilováním dvou vřelých národovců, začez jim čest a chvála přináleží. Ze sborů provedeny byly: „Žárlivý holoubek“ od Hynka. „Radostné cestování“ a „Vávra“ od Ed. Nápravníka a „Slovan“ a došly pochvaly. Páni pěvci statečně se drželi a provedli všechny skladby s chvalitebnou jistotou. Z deklamací slyšeli jsme: „Chvála malých“ a „To se nesluší“ od J. K. Tyla, pak „Jakého bych nerada,“ — „Jindy a Nyní,“ — „Sedlák na biliáru,“ které obecenstvo rozveselily. Ku konci zapěli všichni hosté „Hej Slované“ a „Kde domov můj.“ Kojíme se naději, že v brzku opět nápodobnou besedu si uspořádáme; neboť jen takto oživí se společenský život a mnohý ze svého spánku duševního k národnosti své přilne. L.

Ze Skutče. (Beseda). S nemalým potěšením uchopil jsem se posledního čísla Dalibora, sputřiv, že i z našeho města zprávu přináší, ponenáhle zrůstání našeho zpěváckého spolku bedlivě sleduje a zpěv vřelými slovy měšťanstvu stísněnému doporučuje. O spolku, ku kte-

rému z vůkolí členové přispívající přistupují, nemohu ničehož více povědět, ani p. dopisovatel od špitálu o něm se dosti jasně vyjádřil. Tentýž přislubuje také zprávu podati o besedách, jichžto jsme se o prázdninách působením studujících účastnými stali; nezazlí mi ale zajisté, zmíním-li se samotn o hudební a deklamatorní besedě dne 27. září k oslavení jmenin Jeho blah. pána p. Václava Stollovského, zdejšího c. k. okresního přednosty, odbývané. Nechci zde obtíže, s kterými podnikatelům zápasiti bylo, uváděti, ani o krasu místnosti, v nížto se beseda tato dávala, popisovati, ani obecenstvo za slabé se účastnění na takové ušlechtilé zábavě kárati a projdu toliko jednotlivá čísla programu jak rozmanitého tak zajímavého. Beseda započala ouverturou z opery „Eduard a Kristina“, která řízením obezřelého p. učitele Štinského od zdejších hudebníků, pp. učitelů z vůkolních vesnic podporovaných, vzorně provedena byla a libý dojem učinila; sólo pro polnici zdařile přednesl nadaný a hudby milovný p. Doležal. Po ouvertuře vzdával p. Št... jménem měšťanstva díky p. přednostovi za jeho otcovské města se ujímání. Sbory „Tys přítel nám“ od Jelena, „Šumí Labe“ od Zvonáře zdatného výsledku se neminuly a byly od posluchačů hlučným potleskem odměněny. Velmi se líbila deklamace „Vdávati či nevdávati“ od Havlíka sleč. Ryb... obratně přednesená. Pro náhlé onemocnění p. deklamatora Z.... nemohla se v programu udaná deklamace „Čím dál, tím hůř“ přednáseti. Začátek druhého oddělení učinil se vůbec známou ouverturou Tittlovou dle slovanských nápěvů, která s patrným potěšením přijata byla. Pozdravení pěvcovo od Veita a směs ze slov. písní došly pro obratné přednesení hlučné pochvaly. Po prvnějším zmiňoval se p. St... v Tylově „Koruna všech lásek“ jarymi a dojmavými slovy o pravé a nevadnoucí lásce k drahému národu, po druhém pak podal p. Ho... věrný obraz venkovského šumaře. Při besedě této opět nám bylo k velké radosti poznati, že hudebníci naši i těžší skladby provedou, jen když trochu času rádnému se cvičení věnují. Majít všichni výborného základu, na němžto s výdatným úspěchem dále stavěti možno. I při hudbě lze tentýž výjev pozorovati; budou-li s pilností a bedlivostí dle příkladu neunavných a vzorných pp. učitelů se řídit, jich rady při každé příležitosti poslouchati, dosáhnou zajisté vysokého stupně dokonalosti. Jen dále v před!

R.

Ze Slaného. (Akademie. Divadlo.) Na vyzvání zpěv. spolku „Bořivoje“ v Lomnici u Jičina uspořádal ku prospěchu tamnějších pohořelých zp. spolek „Dalibor“ v Slaném na den sv. Václava 28. září b. r. hudební a deklamatorní akademii v městském divadle. Do programu bylo přijato 5 sborů, a to: Píseň

sv. Václava, Svatvečer od Vogla, Na vlast od Tomáška, Gdě je slavka domovina? od Winttra, Naprej! od Jenka. Mimo to 1 dvojzpěv „Čech“ s průvodem piana, 2 písně pro 1 hlas s průvodem piana: a) Poletuje holubice od K. Ben dla. b) I šepce kvítí od E. Nápravníka, pak 2 skladby pro piano: a) Variace na ukrajinskou píseň od J. Lubovského, b) Grillen-Polka od L. Mayera a konečně 2 deklamace. Veškeré sbory byly předneseny od výkonných údů zp. spolku. Obě písně pro jeden hlas převzala z ochoty paní Julie Heissová doprovázena byvši svým p. manželem, jenž přednosem obou dotčených skladeb na piano podal nám příležitost, že jsme v něm našli umělce nevěšedního. Zmíněný dvojzpěv provedli pp. D. Šťastný a H. Janda s dobrým výsledkem. Deklamace: Já jsem Čech od Fr. Rubeše, a Švingulace od J. Burgersteina přednesené s úspěchem od p. Bindra došly veliké obliby a p. deklamatoru dostalo se zasloužené chvály a potlesku skoro nekonečného. Čistý výnos obnášející 30 zl. 30 kr. r. č. byl hned druhého dne do Lomnice zaslán. Mezi dobrodinci, již značnou peněžitou podporou k účeli tomu přispěli, sluší přede vším jmenovati šlechtěného a váženého pána Heřmana Janovského, statkáře z Trpoměch u Slaného. Taktéž ostatním budiž tuto poděkováno za jakékoliv přispění a účastnění-se. — Ochotníci v Slaném hráli 14. září b. r. o posvícení: Zlý duch Lumpacivagabundus. Dotčený kus měl se opakovati ve prospěch pohořelých v Lomnici, než však se k tomu mohlo přikročiti, dostavila se k nám kočující společnost p. Antonína Szeninga, ježto se těší hojně návštěvě.

H. J. Vrbinský.

Kronika zpěv. spolků.

— Kralohradecký zpěv. spolek „Slavjan“ slavil dne 5. října sv. sv. svého prapůru od paní a panen Kralohradeckých mu věnovaný. Prapůr jest velmi skvostný a vkusný, jedna strana je červená, druhá bílá; obě z těžkých hedbávných látek. Bílou stranu zdobí obraz sv. Václava, kraj pak kolem je okrášlen stříbrem vyšívaným věncem lípovým; na červené straně pyšní se krásný lev s korunou, nad ním pak stojí stříbrem vyšito: „Slavjan“, pode lvem Hradec Králové, kolem kraje je opět vavřínový věnec. Sv. Václav a lev jsou nad míru skvostně malováni, výtečné to dílo akademického malíře p. Klemense, nynějšího prapůrečnicka zpěv. spolku. Dvě velké modré pentle vlají s hůry; na jedné vyšito heslo „Zpěvem k srdci, srdcem k vlasti“, zpod pak varito bohatě posázeno krásnými granáty, na druhé pentli jest nápis „od paní a dívek pěvcům 1862“, dole znak český, lev v červeném poli s korunou ozdobenou drahokamy; prvá pentle

jest práce horlivé panny Anny Červené, druhá pak panny Klemensové. Žerď, dar to národcve p. V. Červeného, uměle zhotovena je z pakfonu, na hoře pak nalézá se postříbřená lyra s hvězdou. Sbíráni darů mezi paními s velkou obětavostí podvolily se pp. Červená a Baušová a poněkud i paní Hubková; mezi dívkami: panny Goldovská a Klemensova. Svěcení dělo se slavně v chrámu páně vel. p. P. Šrůtkem: kmotram; byly pp. Baušová, Červená a Hubková, pak sl. Goldovská a Klemensova; odevzdání prapůru dělo se odpoledne o 3. hod. na nové střelnici. Byla to malá národní slavnost v Hradci Králové. Zpěv. spolek Hořícký „Ratibor“ zavítal sem s prapůrem; též zde byli zastoupeni spolkové: Chrudimský „Slavoj“ a Bydžovský „Lubor.“ Hudba byla Chrudimská řízením Č. Vinaře. O 1½ hod. hnul se veliký dav k střelnici. Slavnost započala písní sv. Vojtěcha, načež ředitel spolku p. Styblík slavnost ráznou řečí zahájil. Na to následoval chorál Svato-Václavský, potom řeč kmotry pí. Hubkové a na to zatlukání hřebů. Po ukončení tohoto výkonu přijal prapůrečnick p. Klemens prapůr, po čemž následoval sbor od J. L. Zvonáře a konečně výtečná řeč slavnostní přednášená p. Vác. Červeným. — Roudnický zpěv. spolek, pro nějž by se dobře název „Říp“ hodil, obdržel stanovy své teprv před krátkým časem potvrzeny a čítá nyní již okolo 140 údů. Doufáme, že v brzku počet tento ještě značně vzroste, k čemuž zábava, kterouž spolek tento v Hracholuskách uspořádal, nemálo přispěje, an vzdor špatnému počasí nad vše očekávání krásně vypadla. Návštěva byla velmi četná a mezi přítomnými hosty nacházel též náš nový p. okresní. Veškeré přednášky jak pěvecké tak deklamatorní a hudební došly hojně pochvaly jmenovitě „Cikáni“ od Fr. Vogla. „Vávra“ a „Radostné cestování“ od Ed. Nápravníka. — Staroboleslavský zpěv. spolek učinil svému předsedovi panu Fr. Panochovi zastaveničko řízením p. ředitele Jos. Pražáka.

Z ciziny.

Z Prešpurku. Dop. pův. (Akademie.) Zdejší jednota k zvelebení kostelní hudby uspořádal dne 28. září akademii v městském redutním sále. Slyšeli jsme ouverturu k „Athalii“ od Mendelssohna-Bartholdyho, která obratným řízením pana Kumlika, chorregenta v zámeckém kostele, rádně provedena jest. Na to přednesl pan Stocker z Peště improvisaci pro piano od Volkmana a koncertní allegro od Jul. Schulhoffa výborně a vyznačil se svou technickou obratností a svým velmi jasným pianissimem. Výtečná hra jeho líbila se tak, že na všeobecné přání ještě jednu piecu pro piano přidal. Chvalnou zmínku zasluhuji dvě vokální kvartetta

„Loučení-se s lesem“ a „Lovecká“ od Mendelssohna, které od pěveckého sboru precisně předneseny byly. Korunou celé akademie byl kvintett pro piano s průvodem smyčcových nástrojů od L. Spohra, v němžto p. Stocker náležitě pojmutí této skladby jakož i svou značnou zručnost skvěle osvědčil. V kvintettu tomto účinkovali pp. F. Franta (I. housle), K. Franta, Bradse a Seif (II. housle), Mader (cello) výborně.

Z Prahy.

— Nadějný bassista p. Herzog, jenž též v české opeře vystoupil, engažován jest k divadlu Olomúckému.

— Odpadlík je titul nové, jak nám praveno, německé opery od našeho krajana Z. Skuherského, která prý se v českém překladu v prozatímním divadle provozovati bude.

— Dvorní operní pěvec, p. Al. Ander, rodák náš, vystoupí po hostinsku v české opeře.

— Výtečný bassista p. Rokytanský, syn našeho rodáka pana prof. Rokytanského ve Vidni, engažován jest k německé zdejší opeře a bude prý dle svého přání též v české opeře účinkovati.

— Chvalně známý skladatel p. Hynek Vojáček v Petrohradě složil velmi zdařilou instrumentální skladbu pro celý orchestr, která zajisté pp. uspořadatelům besed vítána bude. Skladba tato jmenuje se „Úvod k besedě,“ v nížto na zajímavý způsob vetkány jsou písně „Co pak ti naši dělají,“ — „V Čechách, tam já jsem zrozena,“ „Mazury hejže hn.“ Pan Vojáček věnoval toto své vlastenecké dílo zasluhujícímu řediteli vojenské hudební školy panu Janu Pavlisovi.

— Výroční zpráva jednoty k zvelebení vojenské hudby na rok 1862 vyšla právě tyto dni a vyjímáme z ní následující data: V uplynulém školním roku bylo ze 34 žáků, již vyučování účastni byli, 12 chovanců dokonale vzděláno, 9 žáků bylo mezi během z nedostatku dostatečných vloh hudebních vřaděno do kapel, kdež co sekundní trubači účinkují, a 13 chovanců zůstalo k příštímu běhu. Krásného důkazu činnosti své podala jednota koncertem dne 28. lipna t. r. uspořádaným, kdež chovanci hudební školy: Strej, Dolenský, Svoboda a Jirkovský koncertní skladby s nejpriznivějším výsledkem přednášeli, a za hradním koncertem ku prospěchu pensijního fondu pro kapelníky, v němž chovanec Dvořáček variace na křídlovku se skvělým úspěchem přednesl. Protektorem jednoty této chvalitebně účinkující jest J. Ex. pan Eduard hrabě z Clam-Gallasů, ředitelem pochvalně známý pan Jan Pavlis, majitel Hanoverské velké zlaté medaile. Výbor sestává z pánů: p. Brauna de Praun,

Ferd. Friedlanda, Rob. Kracha, J. Kuchynky, Jos. Lauermanna, Vojt. Veselého. Náhradníci jsou: p. Max Reitzenstein a p. hrabě Ervin Schönborn. Jednota počítá 683 skutečných členů, mezi nimiž 24 vojenských kapel. Čestných členů jest 10 a sice 7 vojenští kapelníci: J. Procházka, Fr. Čermák, Jos. Zavrtal, Fr. Haniel, Ant. Vaněček, Václ. Stöhr, Antonín Ambrož, pak Jan Lukes, sládek, Em. Meliš, redaktor Dalibora a p. Václ. Vaněček, učitel ve Velvarech. — Upozorňujeme při této příležitosti dospělé mladíky od 15—17 let, kteří na nějaký plechový nástroj troubí, že mohou k dalšímu cvičení a zdokonalení do vojenské hudební školy vstoupiti. Výminky jsou velmi příznivé a mladíci tito mohou, odbyvše školu tuto, dobré živny v krátkém čase dosíci.

— Divadelní gaž. Bývalý ředitel p. Hoffmann platil v rocích 1846—47 82.220 zl. 4 kr. r. č., Šteger platil od 1. dubna 1853 až do konce března 1854 98.456 zl. 69 kr. r. č. gáží. Nynější ředitel Thomé platil od 1. dubna 1861 až na konec března letošního roku 116.340 zl. 90 kr. r. č.

— Paní Kalivodová, neteř našeho krajana Jana Václava Kalivody, chvalně známého skladatele, vystoupila dne 23. září v Paříži v divadle „Molière“ poprvé co francouzská herečka v kuse „Iphigenie en Anledi“ a dosáhla rozhodného výsledku.

— „Hudební památky České“ je titul výtečného díla hudebního obsahujícího výbor krásných zpěvů českých, církevních i světských, pro smíšený i mužský sbor v původní skladbě i v novém upravení, s průvodem i bez průvodu z rozličných zpěvníků staročeských vybral výtečný Josef Leopold Zvonař. Vydání v partituru i ve hlasech. Sešit 1. obsahuje: Píseň sv. Vojtěcha. *Proč tak náramně truchlíš. Noc temnou přečkáš. Má duše se nespouští. Minula noční hodina. Nikdy lepšího nebylo. Otče náš, milý Pane! Človče, nevěř světu. Bože, jenž ráno povstáváš, Píseň vzácnou. Slunce za horu zapadá.* Vele důležitě podniknutí pro českou hudbu, jakož i pro zpěvácké spolky, jimž se zde poskytuje zásoba krásných a k provedení snadným zpěvů k rozličným případnostem se hodících, neméně i k studování pravého ducha českého zpěvu a české harmonie. Podobná sbírka staročeských zpěvů byla již dávno velikou potřebou mladým našim hudebníkům a stala se ještě potřebnější v nových časech, kde se založilo tolik zpěváckých spolků, jichž úkolem též jest pěstění církevní hudby. Dojde-li sbírka tato horlivého účastenství, vydá se pravidelně každé čtvrtletí jeden sešit. Cena předplatní na čtyry sešity obnáší 4 zl. r. č. = 2 tol. 20 gr. stř. Mimo předplacení stojí jednotlivý sešit 1 zl. 20 kr. r. č. = 24 gr. stř.

— Teoreticko - praktická škola hudebního umění sluje kniha pro učitele a ředitele hudby kostelní zvláště pro čekatele učitelské. Sepsal Jan Nep. Škroup, ředitel hudby hlavního chrámu Páně u sv. Víta v Praze. Zevrubné posouzení této knihy ponecháme si na nejbližší čas. Stojí 4 zl. r. č.

— Slečna Alojisie Blažková, dvorní zpěvačka v Novém Střelci, vystoupila dne 2. října t. r. poprvé v Novém Brandiboru (Brandenburg) v opeře „Figarova svatba“ od W. A. Mozarta co hraběnka a líbila se velice. Obecenstvo, jindy chladné, vyvolalo ji několikrát po arii a duettě s hrabětem. Výsledek jejího vystoupení byl co do zpěvu, hry i prosy rozhodně šťastný. Taktéž vystoupila v soukromé společnosti a zapěla Němcům několik národních českých písní, jimiž pravou sensací zbudila. V brzkou vystoupí co Donna Anna v „Don Juanu od Mozarta, načež operní společnost do Nové Střelice se odebrá.

— Výbor Svatoboru měl ve středu dne 24. září sezení. Ze zprávy od zástupce jednatele, pana rady Štorcha, podané vyjímáme, že se následkem vyzvání k umělcům, aby zaslaly návrhy k pomníkům, jakož i k emblemu Svatobora, dvoje práce sešly, jedna od mladého zdejšího umělce, stavitele pana Šalandy, tož velmi pilně a vkusně vypracovaný plán k pantheonu, pak výkres náhrobku od nejmenovaného umělce z Vídně. K emblemu poskytl ideu pan dr. Karel Jičínský v Chudenicích. Od poslední schůze výboru, odbyvané dne 15. červencet. r., přistoupilo k Svatoboru 31 nových, dílem skutečných, dílem přispívajících údů. Mimořádné dary, v témž čase k účelům Svatoborovským přinešené obnášejí okolo 2000 zl. Mezi dary nachází se též odkaz nebožtíka pana Jana Bulky, barvířského mistra ve Vodňanech, kterýž v poslední své vůli 63 zl. ku zřízení slovanské akademie v Praze aneb pantheonu věnoval. Veškeren stav jmění Svatoboru obnáší, počítajíc ziskonosné papíry v nominální ceně, již přes 23.000 zlatých. Stran výher z národní loterie zbylých ustanovil výbor, aby se ony věci, o jejichž vydání se majetníci tažených losů v propůjčené k tomu nové lhůtě byli přihlásili, nyní vybraly a k vydávání připravily. — Mimo to uznalo se za dobré, aby se přijatým úđům prozatímní certifikáty vydávali, dokud nebudou řádné diplomy pohotové. Co se týče přijímání ve třídu údů skutečných, ustanoveno, aby kdo v ni chce vstoupiti co spisovatel, se uvedením své literární činnosti legitimoval. V tomto sezení měl výbor poprvé příležitost, propůjčiti se prostředky jemu svěřenými k několika podporám, jmenovitě byla mladému nadějnému moravskému spisovateli na cestu do Italie k zotavení jeho zdraví udělena pomoc 300 zl.; pak nemocí stíženému spisovateli a vdově po spisovateli podpora 150 zl.

Ostatně uznal výbor za slušné, aby se jména v podobných případech nedávala u veřejnost.

— Pan V. Friml zvolen jest od Čáslavského zpěv. spolku „Kováře“ za čestného člena.

— Náš krajan p. Trousil, člen opery v Gothenburku (v Švédsku), vystoupí pohostinsky v Pešti.

— Slečna Beutlova, o nížto jsme před nedávnem zprávu přinesli, že u opery v Olomouci angažována jest, vystoupila tam před nedávnem v operě „Norma“ co Adalgisa s velmi příznivým výsledkem, byvši hlučnou pochvalou odměněna. Sl. Beutlova je rodem z Příbrami a zákyně pana Appého v Praze.

— Pan Ferd. Laub koncertuje s pianistou Jaelem nyní ve Velké Británii se skvělým úspěchem. V Liverpoolu sešlo se ku koncertu 3500 lidí. Mimo to dávali tyto umělci koncerty v Bristolu, Brightonu a jiných městech a došli všude nejhlušnější pochvaly. Dne 2. listopadu odeberou se do Paříže, kde pospolu koncertovat budou.

— Slečna Kateřina Summova Pražanka, účinkovala před nedávnem v koncertě ruského virtuosa Svěčina v Drážďanech a došla velké pochvaly. Tamnější noviny „Dresdner General-Anzeiger“ praví o ní: „Mladistvá umělkyně spojuje vše, bychom jí příznivou budoucnost předpovídati mohli. Osvědčila-li již značně hudební vzdělání u výtečném doprovázení, jež výborně provedla, dosáhla technickou sběhlostí, kterouž snaživá umělkyně ve svém sólovém kusu rozvinula, hlučného a všeobecného uznání.“

— Replika. Zpráva naše stran nešetřného zacházení p. Mayra se sl. Hřimalovou, kterou jsme nikoliv v zájmu našem, nýbrž v zájmu dobré věci a obecnostva podali, nepřišla prozatímni mu p. kapelníku vhod a nedlouho na to hleděl se v „Hlase“ číslo 275 v tónu jemu nepřirozeném před obecnostvem ospravedlniti, což se mu však nepodařilo. Toliko jediná věta, v které p. Mayr praví, že za příčinou požívání domácího poklidu nebyl s to, sl. Hřimalovu okamžitě přijmouti, zdá se být pravdivá. Ostatní však jeho tvrzení, že rozmluva mezi ním a sl. Hřimalovou tak vedena nebyla, jak jsme udali, je liché a jalové, jelikož prostými slovy „hanebná lež“ se nevyvrátí to, co jsme z úst vážené paní Hřimalové slyšeli a si zaznamenali. Zdá se, že prozatímni mu kapelníku prozatímniho českého divadla paměť právě tak nevěrná

jest, jako jeho taktovka, a ohrazení paní Hřimalové, které dole podáváme, dokazuje, že naše zpráva z dobrého pramene čerpána jest. Trváme tedy na své prvější zprávě a souhlasíme toliko v tom s p. Mayrem, že ovoce, které vosy ožirají, není sice nejspatnější; ale že se vždy z hromady neporušeného — odstraňuje. B. F.

Potvrzují tímto, že zpráva, týkající se mé dcery a p. kapelníka Mayra, která v 38. čísle „Dalibora“ uveřejněna byla — pravdivá jest, což i před soudem přísahou stvrditi mohou.

V Praze dne 8. října 1862.

Barbora Hřimalová.

— Hudební literatura. Tyto dni vyšel čtvrtý sešit „Zaboje“ (svazek 3) obsahující sbor „Dožij — dopij“ od J. Bergmanna (slova od J. Friče v Paříži). Sbor tento vyšel v partituře a ve hlasích nákladem pp. Kristofa a Kuhé. Rázná slova jakož i přiměřená hudba tohoto sboru budou zajisté našim zp. spolkům českoslovanským vítány; „Modré oči“ je titul nové písně pro hlas basový od A. Rastrelliho, která nákladem R. Vějta v Praze tiskem vyšla. — Velmi zajímavé a ušlechtilé písně vyšly před nedávnem nákladem p. Janna Hofmanna v Praze. Jsou to písně rukopisu Kralodvorského, ježto p. Zelenský zdařilými nápěvy a charakteristickým průvodem piana opatřil.

— Nákladem Kristofa a Kuhé vyšla tyto dni velmi zdařilá klavírní kompozice „Ples Rusálek“, koncertní polka pro piano od činného Frant. Kavana, paní Anně Laubové věnovaná. Vděčnou tuto skladbu doporučujeme našim pianistkám k besedám; stojí 54 kr. r. č. — „Slovan“ je titul velkého potpourri pro piano od Č. Vinaře, které nákladem Šálka v Praze vyšlo. Sestává z písní „Moravo“, „Staročeská“, „Já mám ženu nekáranou“, „Když jsi ty sedláčku pán“, „Kde domov můj“, „Hej Slované“, „Strašák, Mazur, Horvátská, Polská mazur, ruská hymna a z mnohých jiných písní. Stojí 1 zl. r. č. a je 3½ archu silná. — V oeoru taneční hudby vydal p. Frant. Božek nákladem Kristofa a Kuhé „Gabrielku“ polku mazurku, kterouž za 42 kr. r. č. dostati možná.

Dur a moll.

Rossini. Když Rossini r. 1836 do Frankfurtu zavítal, byla mu k počtě velká hostina dávana. Při této příležitosti učinil jistý bohatý

kupec první toast as v následujících slovích: „Toliko italská hudba je jediné pravá hudba;“ a ukázav na vedle sedícího Rossiniho, doložil: „Zde je její první zástupce, ať žije!“ — Rossini poděkoval mu vážně a přívětivě a když se ho jiný vedle sedící tázal, proč tak málo a jen tak někdy romanci skládá, odpověděl Rossini: „Pánové! chcete vědět, proč téměř nic nekomponuji? toho věčného bum-bum-bum mám dost, francouzsky komponovat nechci a německy neumím.“

Garrick o Mad. Cibberové. Mad Cibberová, výtečná anglická pěvkyně a sestra znamenitého anglického skladatele Tomáše Arne-a, hrála a zpívala s takým horoucím a pravdivým citem, že o ní Garrick říkával: „Ona cítila a zbuzovala city. Od té doby, co je mrtva, nemohu více milostnou roli hrát.“

Nejjemnější sluch. Jistý zdejší kapelník, chtě na odiv postaviti svůj vystříbený sluch, změnil v hlasích pro lesnice zúmyslné jednu notu, aby s dotýčnou harmonií nesouhlasila. Místo toto poznamenal si, aby mu sluch neselhal, v partituře, a když v největším fortissimu všech nástrojů k dotčenému místu se přišlo, vykřikl vítězoslavně: „Kornisté chybili.“ Všichni byli nemálo překvapeni tímto zjevem znamenitého sluchu; ale obdivování jejich netrvalo dlouho. Jistý ferina vystoufal brzy, že chyba byla zúmyslně v hlasích udělána a v partituře červenou tužkou poznamenána. Podivuhodná to věc, že kapelník tento ještě účinkuje!

Pěkná anekdota vypravuje se o setkání dvou skladatelů, kteří se populárními stali, ovšem na velmi rozličných cestách: o setkání Meyerbeera s Offenbachem, kteří se letos v Emsu ztřžovali. Znamenitý tvůrce oper: „Roberta“ a „Hugenotů“ potkal Offenbacha a tázal se ho, když se byli pozdravili: „Kde bydlíte?“ — „Dva kroky odtud na promenádě; zdálo se mi jako kdybych vás byl kolem jiti spatřil, a má fantazie mě nesklamala.“ — „Nyní ale musíte též vedle mého obydlí jiti,“ odvětil usmívaje se Meyerbeer. — „S velkou radostí,“ řekl na to Offenbach, „ale já vám ukradnu vaše myšlenky, neboť držím se starého pořekadla, že jen od bohatých si vypůjčujeme.“

Listárna.

Sl. zpěv. sp. v S. Bendlova pěkná duetta stojí u Hoffmanna 80 kr. r. č. — Panu Sr... v B. Píseň „Šotek“ od Bergmanna můžete u p. Fleischera v Praze o sobě dostati. — Sl. zpěv. sp. v B. Humoristický čtvero zpěv „Vávra“ nevyšel o sobě, nýbrž v sešitu pod jménem „Tři kvarteta“ od Ed. Nápravníka. — Sl. zp. sp. v L. Netištěných sborů českých máme hojnost. — Panu dop. v Pard. ... Přistě!

K tomuto číslu jest přiložené návěští o hudebních památkách, jež vydává p. Leopold Zvonář.